

Exempel på utformning av provtagningsplan för potentiellt förorenat område

Bakgrund

Verksamheten A återfinns på fastigheten XX i YY kommun. På området finns en produktionslokal samt ett grönområde som tidigare använts som lagringsplats. Vid en tidigare provtagning (MiljöXX, 2011) konstaterades förekomst av förorening i grundvattnet. Vid denna undersökning analyserades inga jordprov med avseende på förorening.

Här finns en konstaterad förorening. Den ansvarige kan föreläggas enligt kap 10 Miljöbalken.

Miljönämnden i YY kommun har förelagt (Dnr 123456) tekniska nämnden i YY kommun att bl.a. upprätta en provtagningsplan för en miljöteknisk mark- och grundvattenundersökning.

Platsförhållanden

Här redovisas:

- Det som framkommit vid eventuella tidigare undersökningar av marken med avseende på geologi.
- De bedömningar som gjorts av marken utifrån SGU:s jordartskartering och liknande med avseende på geologi.
- Avstånd ner till grundvattnet utifrån bedömning eller faktiska provtagningar.
- Bedömd eller uppmätt grundvattenriktning.
- Närliggande skyddsobjekt, enligt konceptuell modell, som vattentäkt för dricksvatten, kända privata brunnar, ytvatten etc.

Syfte

Undersökningen syftar till att (t ex):

- Fastställa utbredningen i jordlager (*eventuellt både på djupet och i plan men kan ibland vara för ambitiöst i en inledande undersökning*),
- Fastställa förekomst av förorening i grundvatten i jordlager samt om det sker en spridning utanför fastigheten,
- Fastställa om det finns en risk för spridning av förorening till grundvatten i berg (*kanske inte i en inledande undersökning av ett område*),
- Identifiera primära skyddsobjekt inom och utanför fastigheten samt bedöma om föroreningsförekomst utgör en risk för dessa.

Här ska ambitionsnivån framgå och stämma överens med den i föreläggandet. Man kan ha flera syften och de ska vara realistiska.

Undersökningarna syftar inte till att utgöra underlag för en åtgärdsutredning eller en fördjupad platsspecifik riskbedömning.

Det kan vara bra att specificera vad som inte ingår i undersökningen.

Omfattning

Här anges:

- Vilka medier som kommer att provtas. Lägsta nivå är ofta mark- och grundvatten. Därutöver kan närliggande skyddsobjekt, t ex vattentäkt, privata brunnar och ytvatten, vara aktuella.
- Motiv till varför det aktuella mediet ska provtas.
- Motiv till val av angreppssätt (sannolikhetsbaserat, sökbaserat eller/och bedömningsbaserat).
- Antal prov för aktuellt medium som skickas för analys.

- Vilka parametrar som kommer att analyseras på de olika provtyperna, t ex metaller, oljekolväten eller PFAS-11 i jord, grund- och dricksvatten.
- Provtagningar, t ex av dagvatten, för att utreda om spridning sker via dagvattenledningar.
- Provtagningsplan med punkter utsatta på karta.

Provtagning

Här anges:

- Hur provtagningen går till. T ex med hjälp av borrhandsvagn eller grävare vid provgrovsgrävning.
- Hur jordprov tas ut och hur dessa hanteras. Val av jordprov motiveras.
- Hur grundvattenrör installeras och hur grundvattenprov tas ut samt hanteras. Val av grundvattenprov motiveras.
- Eventuella fältanalyser.
- Andra praktiska faktorer som är viktiga vid provtagningen, t ex tidpunkt för uttag av prov, vad som händer om föreslagna punkter måste flyttas.

Slutrapportering

Här anges vilken typ av slutrapportering som kommer att ske. Om syftet med undersökningen är tydligt angivet i provtagningsplanen är det lättare att undvika missförstånd rörande vilka svar denna kommer att ge. I provtagningsplanen ska de jämförvärden anges som man avser använda när resultaten kommer in. Typ av riskbedömning kan också preciseras här. Om tillsynsmyndigheten vill ha resultat presenterade i tabeller eller liknande är det bra om detta klargörs i förväg.

Tidplan

Exempel på projektsteg:

Intervjuer och platsbesök (om detta inte redan skett)	1-3 veckor efter projektstart
Eventuell justering av provtagningsplan	4-5 veckor efter projektstart
Provtagning	6-9 veckor efter projektstart
Laboratorieanalyser	10-13 veckor efter projektstart
Utvärdering av resultat, förenklad riskbedömning	14-18 veckor efter projektstart
och slutrapportering	

Karta med provpunkter

Här visas provpunkternas placering och vilka som kommer att ha grundvattenrör. Provpunkternas placering ska motiveras.

Provtagningsplanen ska följa vägledningen i Sveriges Geotekniska Förenings (SGF) rapport 2:2013 Fälthandbok samt andra relevanta vägledningar som t ex Naturvårdsverkets rapport 5978 Att välja efterbehandlingsåtgärd och Naturvårdsverkets rapport 5888 Provtagningsstrategier för förorenad jord och klassning av förorenade massor in situ, information och råd, SGI publikation 40.

